

การพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาทเส้นเลือด

นายประสิทธิ์ จงวิชาติ

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974-563-675-4

I16426587

011010

PROOF IN NEGLIGENT TORT CASES

Mr. Prasit Chongwichit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาท เลื่อน

โดย

นายประสิทธิ์ จงวิจิต

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรธา วัลณะชีวะกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ศาสตราจารย์ มรธา วัลณะชีวะกุล
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จตุร กุลบุญยศ)

ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัลณะชีวะกุล)

ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค กรรมการ

(อาจารย์จรัญ รักดีธนากุล)

ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชม ศุภนิคย์)

ศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ มุมนาค กรรมการ

(อาจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี)

ศูนย์วิทยุกระจายเสียง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาท เลื่อน
ชื่อนิติสด   นายประสิทธิ์ จงวิจิต
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรธา วัฒนะชีวะกุล
ภาควิชา   นิติศาสตร์
ปีการศึกษา   2526

บทคัดย่อ

ละเมิดคือ การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งกระทำหรือละเว้นกระทำอัน เป็นการฝ่าฝืนต่อ กฎหมาย และด้วยการกระทำหรือละเว้นนั้น เป็นเหตุให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งได้รับความเสียหาย ต่อร่างกายก็ดี ทรัพย์สินก็ดี หรือชื่อเสียงก็ดี อันเป็นผลโดยตรงหรือผลธรรมดาของการ กระทำหรือละเว้นนั้น หรืออีกนัยหนึ่ง ละเมิดคือ การกระทำหรือละเว้นกระทำซึ่งเป็นการ ละเมิดต่อสิทธิ เอกชนที่กฎหมายรับรองอันผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อความเสียหายนั้นได้

อำนาจฟ้อง เป็นสิทธิอย่างหนึ่งของบุคคลซึ่งมีบทบัญญัติของกฎหมายรับรอง เอาไว้ ผู้ที่จะฟ้องคดีแห่งนั้นจะต้องมีอำนาจฟ้องโดยพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ซึ่งเป็นบทบัญญัติแม่บทแห่งอำนาจฟ้องคดีแห่ง การฟ้องคดีนั้นก็เพียงเพื่อได้รับความรับรอง การคุ้มครอง และการบังคับ ตามสิทธิหรือหน้าที่ของตนในทางแพ่ง

ในคดีแพ่งการที่จะวินิจฉัยว่าจำเลยได้โต้แย้งสิทธิของโจทก์อันเป็นการทำผิด หน้าที่ของตนหรือไม่ จำเป็นต้องได้ข้อเท็จจริงที่จะใช้ประกอบในการวินิจฉัยเสียก่อน ในการ ค้นหาความจริงจากข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบในการวินิจฉัยนี้ ศาลของประเทศต่าง ๆ ย่อมดำเนินตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยพยานหลักฐาน

ในบรรดาข้อพิพาทที่เป็นคดีมาสู่ศาลนั้น ปัญหาที่ศาลจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดมีอยู่สอง อย่างคือปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ประเด็นที่คู่ความต้องนำสืบนั้นต้องเป็นประเด็น เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ถ้าเป็นประเด็นเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ไม่ต้องนำสืบ เพราะถือว่าข้อกฎหมาย นั้นศาลรู้เองได้

แม้พยานหลักฐาน เป็นสิ่งที่ใช้ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแต่ก็มิได้หมายความว่า ข้อเท็จจริงในคดีอันจะฟัง เป็นยุติได้นั้นจำต้องอาศัยพยานหลักฐานในทุกกรณีไป ความหลักกฎหมาย ข้อเท็จจริงซึ่งไม่ต้องอาศัยการพิสูจน์โดยพยานหลักฐานได้แก่ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

1. ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป
2. ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกัน
3. ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย

ภาระการพิสูจน์มีความหมายถึงหน้าที่ที่คู่ความฝ่ายหนึ่งจะต้องนำพยานหลักฐานมา พิสูจน์ต่อศาลให้ศาลเห็นจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง หลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีละเมิด มีดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ทั่วไป ซึ่งมีหลักอยู่ว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นต้องพิสูจน์"
2. หลักเรื่องการสันนิษฐานที่ว่า ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมาย เป็นคุณแก่คู่ความ ฝ่ายใด ตกเป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายปฏิบัติที่จะต้องนำสืบหักล้างความสันนิษฐาน เช่นนั้น
3. หลักเรื่องภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายที่จะต้องแพ้คดี
4. หลักเรื่องความผิดปกติของบุคคลหรือทรัพย์
5. หลักเรื่องข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นของฝ่ายคนใด เฉพาะ หลักนี้ใช้ใน เรื่อง ละเมิดอันเกิดจากความประมาทเลินเล่อซึ่งเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติธรรมดาของ เหตุการณ์ กล่าวคือเมื่อมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้น เหตุการณ์ที่ปรากฏย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าเป็น ความประมาทเลินเล่อของผู้ก่อความเสียหาย เป็นหน้าที่ของบุคคลนั้นที่จะต้องนำสืบว่ามีใช้ความประมาท เลินเล่อของตน หลักดังกล่าวทางคอมมอนลอว์เรียกว่า "Res Ipsa Loquitur" (เหตุการณ์ หรือวัตถุบอกเรื่องของตัวเอง)

โดยที่การกระทำทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยผิดกฎหมายย่อมเป็นมูลหนึ่งประการหนึ่งที่จะ ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น ในการที่จะได้รับชดเชยความเสียหาย การพิสูจน์ ความเสียหายจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการฟ้องคดีละเมิด

บุคคลผู้มีหน้าที่พิสูจน์ความเสียหายนั้น กฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ เช่น อังกฤษ, อเมริกา, แคนาดา และกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ เช่น เยอรมัน, อิตาลี, เนเธอร์แลนด์ โดยมีหลักทั่วไปเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้น ต้องพิสูจน์"

อย่างไรก็ตาม มีกฎหมายบางประเทศ เช่น สวิต ได้บัญญัติเรื่องการนำสืบถึง ค่าเสียหายไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะหนี้ มาตรา 42 วรรคแรกว่า "ผู้ใดเรียกร้องให้ชดเชย ค่าเสียหายผู้นั้นต้องสืบค่าเสียหาย"

แม้หน้าที่ในการนำสืบจำนวนค่าเสียหายนั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องนำสืบให้ ปรากฏแก่ศาลในทางพิจารณาก็ตาม ถ้าหากว่าโจทก์นำสืบถึงค่าเสียหายให้ศาลเห็นไม่ได้หรือ

ปรากฏว่าใจทักไม้ได้นำสืบถึงค่าเสียหาย ศาลก็อาจกำหนดค่าเสียหายให้ได้ตามควรแก่
พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Proof in Negligent Tort Cases
Name   Mr. Prasit Chongwichit
Thesis Advisor   Assistant Professor Muratha Wattanasheewakul
Department   Law
Academic Year   1983

ABSTRACT

A tort is an act or omission by a party contrary to Law whereby another receives some injury, directly, or as a proximate consequence to person or property or reputation. In other words a tort is an act or omission which unlawfully violates a private right created by law and for which compensation is allowed to the injured party in an action for damages.

A right to institute a civil action is provided in section 55 of the Civil Procedure Code, which is the main source for such a right, so that his right is acknowledged, protected, and enforced. In civil case, whereby the defendant has contested the right of the plaintiff, if is necessary for the court to have sufficient facts before it can arrive at its judgement. Therefore, Courts of various countries have to adhere to their procedural laws, especially the law of evidence, in finding the facts in the case.

In any litigation which comes to court there are two issues to be decided, namely, the issue of fact and issue of law. As for the issue of fact, evidence has to be adduced by the parties in the case; on the other hand, it is the province of the judge to apply the appropriate law to the legal issue. However, it does not

mean that every issue of fact has to be proved by evidence.

According to the law of evidence, the following facts need not be proved;

1. Facts which are matters of common knowledge
2. Facts which are admitted by the parties in the case
3. Presumptions of law

Burden of proof means the burden of producing evidence to prove a particular issue of fact as raised by the one party to the satisfaction of the judge. There are certain rules which govern the burden of proof in tort case.

The general rule is that the burden of proof is cast upon the party who has pleaded the existence of a fact.

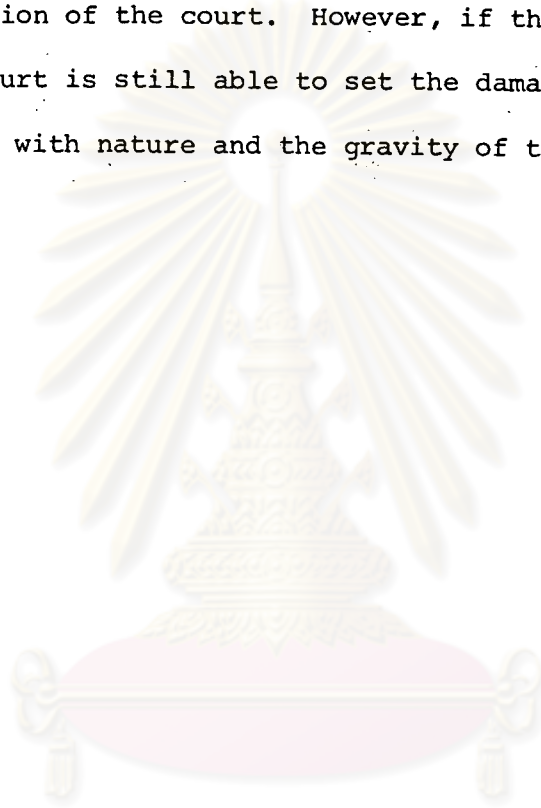
The rule of presumption requires that the party against whom the presumption operates can always introduce proof in contradiction to rebut such presumption. Two more rules governing the burden of proof are that the burden of proof falls on the party who will lose the case and the rule of the abnormality of person and chattel.

The rule regarding certain facts which are within the exclusive knowledge of the tortfeasor is applied to negligent tort cases. It indicates the abnormality of some facts which, when happen, will speak for itself that it is derived from the negligence of the tortfeasor. Then it is his duty to prove it to the contrary. Such a rule is referred to as *Res Ipsa Loquitur* at Common Law.

Any person who has wrongfully injured another person, he is bound to make compensation thereof. As a result damages have to be proved. Courts which belong to both common law and civil law tradition are adhere to the rule which states that he who pleads the issue of fact must prove it to that effect.

However, section 42 of the Swiss Code of Obligation provides that anyone who claims for compensation must prove the damages. Therefore, it is the duty of the plaintiff to prove the damages to the satisfaction of the court. However, if the plaintiff fails to do so, the court is still able to set the damages for the plaintiff in accordance with nature and the gravity of the wrongful act.

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล เป็นอย่างสูง ที่กรุณาแนะนำหัวข้อวิทยานิพนธ์ให้
และสละเวลา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์
ผู้เขียนทั้งในด้านการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จนทำให้การทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ ที่ได้กรุณาให้
คำแนะนำเสนอแนะและสนับสนุนให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ตลอดจนอนุเคราะห์ช่วยเหลือในด้าน
คำราและภาษาต่างประเทศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญไญยาส,
ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และท่านอาจารย์จรัส ภัคตินากุล ที่ได้ให้
ความกรุณาแนะนำและแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์จูทา กุลบุศย์, ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์
สุขุม ศุภนิคม และท่านอาจารย์ชาญวิทย์ ยอดมณี ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ประกอบ ประพันธ์เนติวุฒิ,
ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ขุนศักดิ์ วรรณพงษ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์
ตลอดจนช่วยเหลือในด้านภาษาต่างประเทศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพานิต มั่นสุข และท่านผู้ช่วย
ศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือนับตั้งแต่เริ่มการศึกษา และให้กำลังใจ
ใจจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบพระคุณคุณเกรียงไกร ปริญาพล ที่ให้การช่วยเหลือในด้าน
คำรา, คุณชาญชัย หาเรือนผล ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์ต้นฉบับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จได้ด้วยดี
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่าและประโยชน์ในการศึกษาวิชานิติศาสตร์อย่าง ผู้เขียนขอกราบ
เป็นกตเวทิตาคุณแต่บิดาและมารดา ที่ให้การศึกษาจนผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ
ได้ตามความมุ่งหมาย

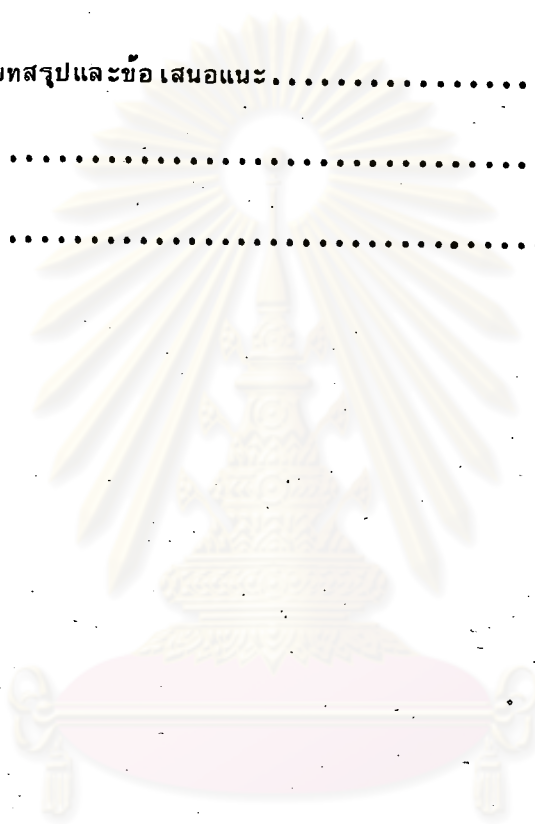
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
บทนำ.....	ฐ
1 บททั่วไป.....	1
1 หลัก เกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิด.....	1
1.1 ความหมายของคำว่าละเมิด.....	2
1.2 หลัก เกณฑ์ที่จะถือว่าเป็นการกระทำละเมิด.....	4
1.3 ทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิด.....	28
1.4 คำลืนใหม่ทดแทนเพื่อละเมิด.....	34
2 หลัก เกณฑ์ในการใช้สิทธิ เรียกร้อง เพื่อคำลืนใหม่ทดแทน.....	37
2.1 อ่านาจฟ้อง.....	38
2.2 การบรรยายฟ้อง.....	46
2.3 ตัวบุคคลผู้ต้องรับผิดในคดีละเมิด.....	49
2.4 คำขอบังคับในคดีละเมิด.....	59
2 ข้อเท็จจริงซึ่งไม่ต้องพิสูจน์โดยพยานหลักฐาน.....	65
1 ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย.....	65
1.1 ประเภทของข้อสันนิษฐานของกฎหมาย.....	71
1.1.1 ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด.....	71
1.1.2 ข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด.....	73
1.2 ลักษณะของข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมายในคดีละเมิด.....	74
1.3 ตัวอย่างกฎหมายเกี่ยวกับข้อสันนิษฐานความผิดทางกฎหมายในหนี มูลละเมิด.....	78
2 ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป.....	90
2.1 ข้อพิจารณาเบื้องต้น.....	90
2.2 ความหมายของคำว่า "ข้อเท็จจริงที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป".....	94

บทที่	หน้า
2.3 ลักษณะของข้อเท็จจริงที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป.....	95
3. ข้อเท็จจริงที่คู่ความรับกัน.....	96
3.1 การรับข้อเท็จจริงในศาล.....	97
3.2 การรับข้อเท็จจริงนอกศาล.....	102
3 การระงับการพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ.....	105
1. ความหมายของคำว่า "หน้าที่น่าสืบ".....	106
2. การกำหนดหน้าที่ที่น่าสืบก่อน.....	113
3. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีละเมิด.....	122
3.1 หลักเกณฑ์ทั่วไป.....	122
3.2 หลักเรื่องการสันนิษฐาน.....	147
3.3 หลักเรื่องภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับฝ่ายที่จะต้องแพคดี.....	174
3.4 หลักเรื่องความผิดปกติธรรมดาของบุคคลหรือทรัพย์.....	181
3.5 หลักเรื่องข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นของฝ่ายคนโดยเฉพาะ.....	184
3.5.1 หลัก Res Ipsa Loquitur ตามกฎหมายอังกฤษ.....	188
3.5.2 หลัก Res Ipsa Loquitur ตามกฎหมายอเมริกา.....	201
3.5.3 หลัก Res Ipsa Loquitur ตามกฎหมายแคนาดา.....	215
3.5.4 หลัก Res Ipsa Loquitur ตามกฎหมายฟิลิปปินส์.....	216
4. การปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ในคดีละเมิดอันเกิดจาก ความประมาทเลินเล่อ.....	218
4 การพิสูจน์ค่าเสียหายในทางละเมิด.....	242
1. ค่าเสียหายในคดีละเมิด.....	242
1.1 บทนิยามคำว่า "ค่าเสียหาย".....	243
1.2 ประวัติความเป็นมาของค่าเสียหาย.....	244
1.3 ประเภทของค่าเสียหาย.....	249
1.3.1 ค่าเสียหายตามความมุ่งหมาย.....	250
1.3.1.1 ค่าเสียหายแบบค่าสินไหมทดแทน.....	250
1.3.1.2 ค่าเสียหายแบบเป็นการลงโทษ.....	252

1.3.2	ค่าเสียหายตามลักษณะความเสียหาย.....	257
1.3.2.1	General Damages.....	268
1.3.2.2	Special Damages.....	262
1.3.3	ค่าเสียหายตามแนวปฏิบัติของศาลในการกำหนด ค่าเสียหาย.....	263
1.3.3.1	ค่าเสียหายตามความเสียหาย.....	263
1.3.3.2	ค่าเสียหายแบบ เป็นพิธี.....	266
1.3.3.2.1	Nominal Damages.....	266
1.3.3.2.2	Contemptuous Damages	267
2.	ผู้พิสูจน์ค่าเสียหาย.....	268
3.	วิธีพิสูจน์ค่าเสียหาย.....	279
4.	การกำหนดค่าเสียหาย ในคดีละเมิด.....	295
4.1	จุดมุ่งหมายในการกำหนด.....	297
4.2	แนวปฏิบัติทั่วไปในการกำหนดค่าเสียหาย.....	300
4.3	ดุลพินิจของศาลในการกำหนดค่าเสียหาย.....	303
4.3.1	ความ เบื้องต้น เกี่ยวกับดุลพินิจ.....	303
4.3.1.1	ความหมายของคำว่าดุลพินิจ.....	303
4.3.1.2	วิธีการควบคุมการใช้ดุลพินิจ.....	304
4.3.2	กฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจ.....	305
4.3.3	การกำหนดค่าเสียหาย.....	306
4.3.3.1	กำหนดตามพฤติการณ์แห่งละเมิด.....	308
4.3.3.1.1	ผู้เสียหายมีส่วนประมาท อยู่ด้วย.....	308
4.3.3.1.2	ความยินยอมของผู้เสียหาย.	322
4.3.3.2	กำหนดตามความร้ายแรงแห่งละเมิด.....	332
4.4	เปรียบเทียบหลักเกณฑ์การชด ใช้ค่าเสียหายอัน เกิดแต่การไม่ ชำระหนี้ตามสัญญากับการชด ใช้ค่าเสียหาย ในทางละเมิด....	336

บทที่	หน้า
4.4.1 จุดมุ่งหมายในการชดใช้ค่าเสียหาย.....	336
4.4.2 การชดใช้ค่าเสียหาย.....	339
4.4.3 ดุลพินิจของศาล ในการกำหนดค่าเสียหาย.....	341
5 บทสรุปและข้อ เสนอแนะ.....	348
บรรณานุกรม.....	370
ประวัติการศึกษา.....	381

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

ในระยะแรกกฎหมายลักษณะละเมิดมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นต้องชดใช้ค่าเสียหายโดยมิได้คำนึงว่าผู้ละเมิดจะต้องกระทำผิดด้วย เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นและรู้ว่าผู้ใด เป็นผู้ก่อแล้วก็ถือว่าผู้นั้น เป็นผู้ละเมิด ไม่ว่าจะการกระทำที่ก่อความเสียหายนั้นจะผิดหรือถูก เพราะถือว่ามนุษย์เราเมื่อได้กระทำการใด ๆ ขึ้นแล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง กล่าวคืออาจมีผลดีหรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำจะต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้น ถ้ามีภัยคือความเสียหายเกิดขึ้น ผู้นั้นก็ต้องรับเคราะห์และความเสียหายนั้น แนวความคิดนี้เรียกว่า "ทฤษฎีรับภัย" (Théorie du risque)

ต่อมาแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีรับภัยได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีการยอมรับหลักที่ว่า ผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดชอบเมื่อการกระทำของตนเป็นความผิด หลักดังกล่าวคือหลัก "ไม่มีความรับผิดชอบถ้าปราศจากความผิด" (liability as a result of fault) โดยเหตุผลที่ว่าเป็นการผิดศีลธรรมเกินไปที่จะลงโทษมนุษย์โดยพิจารณาเพียงแง่เดียวถึงผลแห่งการกระทำนั้นโดยไม่พิจารณาว่าผู้กระทำมีเจตนามุ่งร้ายหรือไม่ ดังนั้นผู้ก่อความเสียหายจะต้องรับผิดชอบทางละเมิดก็ต่อเมื่อการกระทำของตนเป็นความผิดไม่ว่าโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนโดยอาศัยการฟ้องคดีละเมิดนั้น โจทก์ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้เห็นว่าจำเลยผู้ทำละเมิดเป็นฝ่ายผิด คือจงใจหรือประมาทเลินเล่อ แต่คดีละเมิดโดยประมาทเลินเล่อบางกรณีเป็นภาระอันหนักของโจทก์ ในการพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของจำเลย โจทก์ย่อมประสบความยากลำบากในการนำสืบพิสูจน์ และในบางกรณีโจทก์ผู้เสียหายไม่มีทางพิสูจน์ได้เลย เพราะอาจเป็นไปได้ว่าสาเหตุการเกิดเหตุการณ์นั้นอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยผู้ก่อเหตุการณ์แต่ผู้เดียว แม้โจทก์สามารถพิสูจน์ว่าเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นจริง แต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งจะเป็นการแสดงถึงมูลกรณีที่มา (origin) แห่งความประมาทเลินเล่อของจำเลย และในเหตุการณ์นั้นมักจะหาพยานบุคคลยากอีกทั้งเหตุการณ์เกิดขึ้นในช่วงพริบตา พยานรวมทั้งผู้เสียหายมักจำเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุไม่ได้ ซึ่งบ่อยครั้งที่โจทก์

ผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์ได้ ทำให้ไม่ได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้ทำละเมิด

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังขยายตัวทางอุตสาหกรรมออกไปอย่างกว้างขวาง จำเป็นที่เราจะต้องยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง แต่ภายใต้ระบบกฎหมายของประเทศเรา ซึ่งต้องผูกพันอยู่กับการบังคับใช้ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด การตีความเพื่อนำหลักความรับผิดเด็ดขาด (Strict liability) มาใช้บังคับแก่กรณีต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมกระทำได้ยาก และศาลก็ไม่อาจนำรัฐประศาสน์ในมาหมายมาเป็น เครื่องกำหนดความรับผิดทางละเมิดได้อย่างทาง Common Law จึงมีปัญหาที่ควรคำนึงว่าทำอย่างไรประชาชนผู้เสียหายอย่าง เช่น ลูกจ้างซึ่งได้รับอันตรายจากการปฏิบัติงานตามโรงงานต่าง ๆ ประชาชนผู้บริโภคอาหารและยาซึ่งไม่ได้มาตรฐานจนเกิดอันตรายแก่สุขภาพตลอดจนคนเจ็บป่วยที่เข้าหึ่งบริการตามคลินิกหรือโรงพยาบาล แต่ในบางครั้งต้องรับเคราะห์ซ้ำเติมจากความประมาทเลินเล่อของผู้ที่ปฏิบัติงาน ฯลฯ ถึงจะได้รับการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายอย่างเป็นธรรม ในขณะที่บรรดาบุคคลที่กล่าวมานี้ต้องเสียเปรียบในแง่พยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ให้เห็นความประมาทเลินเล่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะได้กล่าวถึงวิธีการในการบรรเทาข้อขัดข้องเกี่ยวกับการพิสูจน์คดีของโจทก์ผู้เสียหาย เช่น การใช้หลัก Res Ipsa Loquitur ซึ่งเป็นการผลักภาระการพิสูจน์จากโจทก์ไปยังจำเลย

หลักนี้เกิดขึ้นจากการวินิจฉัยคดีของท่านผู้พิพากษา William Erle C.J. ในคดีระหว่าง Scott V. London & St.Katherine's Docks Co.(1856) ซึ่งมีสาระสำคัญว่า "...but where the thing is shown to be under the management of the defendant or his servants, and the accident is such as in the ordinary course of things does not happen if those who have the management use proper care, it affords reasonable evidence, in the absence of explanation by the defendant, that the accident arose from want of care"

(เมื่อสิ่งซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายนั้นอยู่ภายใต้การจัดการของจำเลยหรือลูกจ้างของเขา และเหตุการณ์ธรรมดาแล้วจะไม่เกิดขึ้น ถ้าหากว่าบุคคลซึ่งมีหน้าที่จัดการนั้นได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร กรณีดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ โดยปราศจากการอธิบายของจำเลย ว่า เหตุการณ์เกิดจากการขาดความระมัดระวัง)

คำวินิจฉัยในคดีดังกล่าวถือ เป็นบรรทัดฐานซึ่งศาลในอังกฤษยึดถือกันตลอดมา จวบจนกระทั่งปัจจุบัน

นอกจากนั้นวิทยานิพนธ์ยังกล่าวถึงหลักเกณฑ์การพิจารณาฟ้องในคดีละเมิด เช่น หลักเกณฑ์ทั่วไปที่ว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้หนึ่งต้องพิสูจน์" โดยเปรียบเทียบกฎหมายไทย กับกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบ Common Law เช่น อังกฤษ อเมริกา แคนาดา และกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบ Civil Law เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สวีเดน สวิส เนเธอร์แลนด์ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น เป็นต้น กับทั้งศึกษาถึงการพิสูจน์ค่าเสียหายในคดีละเมิด เพราะเหตุว่าในการที่จะได้รับชดเชยความเสียหายนั้น การพิสูจน์ความเสียหาย (proof of damage) เป็นสิ่งจำเป็นในการฟ้องคดีละเมิด ทั้งนี้เนื่องจากว่าความเสียหายอันเกิดแต่การละเมิดนั้น บางกรณีก็อาจเห็นความเสียหายได้อย่างชัดเจน บางกรณีความเสียหายก็ไม่อาจปรากฏแน่ชัดได้ว่าเสียหายอย่างไรบ้าง เป็นจำนวนเท่าใด สำหรับตัวศาลเองในบางกรณีไม่อาจจะทราบจำนวนค่าเสียหายได้ เมื่อไม่ทราบจำนวนค่าเสียหาย จึงเป็นการลำบากที่จะกำหนดความเสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายกลับสู่ฐานะเดิมก่อนถูกกระทำละเมิดอันเป็นวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เมื่อศาลไม่อาจทราบจำนวนความเสียหายได้ ศาลจึงกำหนดไปตามที่เห็นสมควรซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล อันอาจก่อให้เกิดปัญหาว่า คำสินไหมทดแทนที่ศาลกำหนดให้นั้นบางทีไม่อาจชดเชยความเสียหายได้อย่างยุติธรรม ดังนั้นเมื่อศาลเองไม่ทราบจำนวนของความเสียหายได้ จึงต้องมีการพิสูจน์ความเสียหายให้ปรากฏแก่ศาลหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งความเสียหายนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่จะต้องพิสูจน์ หรือทำให้ปรากฏแก่ศาล ในทางพิจารณา ในการพิสูจน์ความเสียหายนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิดมิได้บัญญัติว่าผู้ใดมีหน้าที่พิสูจน์ แต่อย่างไรก็ตามยังคงอาศัยบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 84 ที่ว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นต้องพิสูจน์"

ในประเทศสวิส กฎหมายได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า "ผู้ใดเรียกร้องให้ชดเชยความเสียหายผู้นั้นต้องสืบค่าเสียหาย" ดังนั้น เมื่อโจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำละเมิดเป็นเหตุให้โจทก์เสียหาย โจทก์มีหน้าที่นำสืบถึงค่าเสียหาย ในการพิสูจน์ความเสียหาย โดยหลักทั่วไปถ้าหากว่าข้อเท็จจริงของความเสียหาย (the fact of damage) มีเหตุผลพอในการอนุมานจากข้อเท็จจริงอื่นที่ได้พิสูจน์แล้วก็ถือว่าเป็นการพิสูจน์ที่พอเพียง ไม่มีหลักใด ๆ ที่กำหนดว่าความเสียหายเบื้องต้นจะต้องถูกพิสูจน์โดยตรงมากกว่าการอาศัยพฤติการณ์แวดล้อมในกรณีที่ต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงของความเสียหาย (the fact of loss) ปกติแล้ว โจทก์ต้องพิสูจน์ครบเท่าที่มัน เป็นสิ่งที่อาจพิสูจน์ได้ เช่น ความเสียหายต่อสิ่งของหรือที่ดิน และความเสียหายต่อสิทธิในทางวัตถุทั่ว ๆ ไป แต่การพิสูจน์นั้นไม่อาจนำไปใช้ในกรณีที่ เป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น ความเจ็บปวด (pain) ความทรมานทุกข์ทรมาน (mental suffering)

นอกจากนั้นวิทยานิพนธ์ยังอธิบายถึงค่าเสียหายบางประเภทที่ศาลกำหนดให้แก่ผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงค่าเสียหายนี้ เช่น ค่าเสียหายแบบเป็นโทษ (punitive damages) ซึ่งใช้กันมากในประเทศที่ใช้ระบบ Common Law การที่กำหนดให้ผู้ละเมิดต้องใช้ค่าเสียหายแบบเป็นโทษ (punitive damages) ให้แก่ผู้เสียหายก็โดยเหตุผลที่ว่า เพื่อเป็นการตอบแทนความรุนแรงแห่งพฤติการณ์ของการกระทำละเมิด โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้ละเมิดซึ่งมีพฤติการณ์จงใจไม่นำพาต่อกฎหมายและสิทธิของบุคคลอื่น

ในวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนจำกัดขอบเขตกรณีการพิสูจน์ในคดีละเมิด เฉพาะประเภท เลิน เล่อ เท่านั้น ส่วนกรณีจงใจนั้นจะกล่าวถึงแต่เฉพาะ เมื่อจำเป็นหรือ เนื้อหา เกี่ยวพันถึงส่วน คำว่า "ค่าเสียหาย" ในวิทยานิพนธ์นี้ หมายความถึงค่าเสียหายเฉพาะ เพื่อความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียง ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินด้วย ไม่รวมถึงค่าสินไหมทดแทนอย่างอื่น เช่น การคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สิน

วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งประกอบด้วยตัวบทกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง ตัวบทกฎหมายของต่างประเทศ ตลอดจนคำพิพากษาของศาลไทย และศาลต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความเห็นของนักนิติศาสตร์ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้คือ การเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์ ในคดีละเมิดโดยประมาทเลินเล่อที่เกิดจากเหตุการณ์ (accident) จากหลักทั่วไปที่ว่า "ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นต้องพิสูจน์" มาสู่หลัก "Res Ipsa Loquitur" ซึ่งเป็นการผลักภาระการพิสูจน์คดีละเมิดจากโจทก์ไปยังจำเลย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เสียหายมีโอกาสมากขึ้นในการได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย